

1. En general

Las explicaziuns qua sutvart sa refereschan a las **entradas or d'actividad da gudogn independenta** ed a la **facultad da fatschenta**.

A la declaraziun da taglia ston vegnir agiuntads:

- **il quint annual sutscrit** (bilantscha e quint da gudogn e da perdita).
- formular **persunas cun actividad da gudogn independenta cun contabilitad commerziala (formular 8a)** u formular **persunas cun actividad da gudogn independenta senza contabilitad commerziala (formular 8b)** u formular **actividad da gudogn independenta, medis, dentists e veterinaris (formular 8c)** u formular **actividad da gudogn independenta, advocats, notars, agents da fatschenta, cussegladers da taglia (formular 8d)** u formular **actividad da gudogn independenta, inschigners, architects, geometers e dissegnaders da (formular 8e)** u formular **agricultura ed economia forestala cun contabilitad commerziala u cun registraziuns (formular 9a)** u formular **agricultura ed economia forestala manaschis pitschens cun contabilitad simplifitgada (formular 9b)** u formular **viticultura senza torclar sez (formular 9c)**.

Sche betg cuntegnì en il quint annual, supplementarmain:

- formular **amortisaziuns e retenziuns (formular 8f)** u extracts correspondents dal conto.
- extracts da tut ils **contos privats e d'agen chapital**.
- **glistas dals debiturs e crediturs**.
- gllista da las **lavurs cumenzadas**.

1.1 *Retratgas en natiralias, deducziun dal salari en natiralias e parts privatas vi dals custs da la fatschenta*

Las retratgas da rauba en l'agen manaschi, las parts privatas vi dals custs, la part privata vi dals salaris dal personal da fatschenta, la part privata vi dals custs da l'auto sco er la part vi dal pretsch custant per ils salaris en natiralias dals lavurants ston vegnir fixadas per las persunas cun actividad da gudogn independenta sin fundament da las tariffas tenor il **fehl d'infurmaziun N 1/2007**, per ils purs tenor il **fehl d'infurmaziun NL 1/2007**. En las tariffas n'è betg resguardada la retratga da products da tubac. En cas correspondentas sto el vegnir resguardà separadamain per fimadra u per fimader. La part privata vi dals custs da l'auto po vegnir eruida ubain sin fundament dals custs effectivs cun agid da la part da kilometers cumprovada e charrada privatamain ubain cun agid d'ina pauschala da 0.8% dal pretsch da cumpra (excl. TPV) dal vehichel da fatschenta, almain dentant cun 150.– francs per mais e per vehichel. Sche la part privata vegn eruida pauschalmain, sto vegnir cumprovà il pretsch da cumpra (copia dal contract da cumpra da quel vehichel, cun il qual è vegnids fatgs ils viadis privats). Sch'i vegn midà il vehichel, sto puspè vegnir cumprovà il nov pretsch da cumpra. La part privata vi da chavals sa drizza tenor las valurs directivas da la conferenza da coordinaziun (ART).

1.2 *Valur da locaziun da l'atgna abitaziun*

Sco valur da locaziun brutta d'immobiglias u da parts d'immobiglias abitadas sez vala la valur da martgà, q.v.d. quella valur che la proprietaria u il proprietari ubain che la giudidra u il giudider obtegness, sch'ella u el affittass l'object. La valur da locaziun da l'abitaziun da la manadra u dal manader dal manaschi puril sa chatta per regla en la stimaziun uffiziala. Sche las cundiziuns per ina valitaziun tenor l'ordinaziun davart il tschains agricul n'èn betg ademplidas, è decisiva la valur da martgà. La reducziun da la valur da locaziun per l'immobiglia abitada permanentamain sez al lieu da domicil importa tar il chantun 30% e per tut las immobiglias utilisadas sez tar la confederaziun 20%. Questa reducziun sto vegnir declarada tar las immobiglias da fatschenta sin il **formular immobiglias (pagina 1, cifra 2)** e suenter transportada sin il **formular principal (pagina 2, cifra 7.4)**.

1.3 *Amortisaziuns e retenziuns*

Las amortisaziuns, las retenziuns e las reservas per ils custs da perscrutaziun e da svilup sa drizzan tenor il **fehl d'infurmaziun davart amortisaziuns e retenziuns**. Las tariffas d'amortisaziun per singulas posiziuns dal bain funsil dals manaschis purils stattan en il **fehl d'infurmaziun A/2001**.

Ils fecls d'infurmaziun pon vegnir retratgs gratuitamain tar l'autoridad da taxaziun u chargiads giu da la pagina d'inter-net da l'administraziun chantunala da taglia **www.stv.gr.ch**, "Dokumentation", "Wegleitungen und Merkblätter", ubain "Praxis", "Einkommens- und Vermögenssteuern", LT art. 32 al. 1 sco er da **www.estv.admin.ch**, "Direkte Bundessteuer", "Merkblätter".

1.4 **Prevenziun professiunala (2. pitga)**

Las contribuziuns da las personas cun actividad da gudogn independenta per lur atgna prevenziun professiunala e per quella da lur conjugals u partenaris che collavuran cun ellas dastgan vegnir engrevgiadas mo en la dimensiun da la **part dal patrun** dal quint annual, pia da quella part ch'il patrun paja normalmain per ses personal. Sch'i na dat nagin personal, vala la mesadad da las contribuziuns sco part dal patrun. Il rest vala sco **part dal lavurant** è sto vegnir deducì sin il **formular principal (pagina 3, cifra 13)**. Contribuziuns d'augment e pajaments posteriurs per la cumpra d'onns da contribuziun ston vegnir repartids en la medema proporziun e deducids da la taglia.

1.5 **Prevenziun voluntara (pitga 3a)**

Las contribuziuns per l'atgna prevenziun liada a la pitga 3a na dastgan betg vegnir engrevgiadas al manaschi, q.v.d. ellas n'èn betg custs per realisar il gudogn e pon pia mo vegnir deducidas sut la cifra correspondentia sin il **formular principal (pagina 3, cifra 14)**. Ina deducziun per il conjugal che collavura è mo admissibla, sch'ina entrada da gudogn ch'è suttamessa a l'obligaziun da pagar AVS vegn declarada. Per questa entrada sto vegnir agiuntà in attest da paja a la declaraziun da taglia.

Las deducziuns vegnan mo concedidas, sch'ils attests correspondentes vegnan agiuntads a la declaraziun da taglia.

1.6 **Entradas che derivan da participaziuns qualifitgadas da la facultad da fatschenta**

Dividendas, parts da gudogn, surplis da liquidaziuns ed avantatgs finansials or d'acziuns, or da parts da societads cun responsabladad limitada, or da parts d'associaziuns e da certificats da participaziun sco er gudogns che derivan da l'alienaziun da tals dretgs da participaziun ston vegnir suttamess a la taglia en la dimensiun da 50% suenter la deducziun dals custs imputabels, sche quests dretgs da participaziun represchentan almain 10% dal chapital da basa u da tschep d'ina societad da chapital u d'ina associaziun.

L'imposiziun parziala da gudogns che derivan d'ina alienaziun vegn concedida mo, sch'ils dretgs da participaziun alienads èn stads durant almain in onn en la proprietad da la persona ch'è obligada da pagar taglia u da l'interpresa da personas.

Ils retgavs che derivan da participaziuns qualifitgadas da la facultad da fatschenta ston vegnir declarads en il register da las vaglias. En quest connex sto vegnir observà il suandant:

Per la procedura d'imposiziun parziala sto il resultat net da las participaziuns qualifitgadas en la facultad da fatschenta vegnir erui tenor princips commerzials. Per quest intent sto vegnir fatg in **quint tenor spartas** da tut las participaziuns qualifitgadas, q.v.d. er da quellas senza retgav. Il quint tenor spartas cumpiglia tut las entradas or da participaziuns qualifitgadas. Da quests retgavs da participaziun ston vegnir deducids tut ils custs imputabels. Per far il **quint tenor spartas** metta l'administraziun federala da taglia a disposiziun in **model per il program da microsoft excel**. Questa datoteca e la **circulara nr. 23** pertutgant "**participaziuns en la facultad da fatschenta e participaziuns declaradas sco facultad da fatschenta che vegnan suttamessas parzialmain a la taglia**" cun ulteriuras indicaziuns e cun ulteriurs exempels pon vegnir charginadas giu da la pagina d'internet da l'administraziun federala da taglia (www.estv.admin.ch). Sch'i resultan perditas or da participaziuns qualifitgadas, pon quellas vegnir resguardadas mo proporziunalmain (per detagls cfr. la circulara menziunada nr. 23). Ils imports ch'èn vegnids eruids en il quint tenor spartas ston vegnir transferids correspondentmain en il **register da las vaglias (pagina 3, cifra 5)**.

1.7 **Deducziun per conjugals cun in'actividad da gudogn dubla**

Tar il **chantun** po la deducziun per conjugals cun in'actividad da gudogn dubla vegnir fatga valair, sche tuts dus conjugals u partenaris han in'entrada da gudogn. La deducziun è 600.– francs.

Tar la **confederaziun** importa la deducziun per conjugals cun in'actividad da gudogn dubla 50% da l'entrada da gudogn pli bassa da las duas personas ch'èn suttamessas comunablamain a la taglia, minimalmain 8'100.– francs e maximalmain 13'400.– francs. Sco entrada da gudogn valan las entradas or d'ina actividad da gudogn dependenta u independenta ch'èn suttamessas a la taglia suenter la deducziun da las expensas ch'èn resultatadas per quest intent (expensas professiunalas, custs per realisar il gudogn) sco er da las contribuziuns a la prevenziun professiunala (pitga 2) ed a l'atgna prevenziun liada (pitga 3a). Sche l'entrada da gudogn pli bassa che vegn calculada uschia importa main che 8'100.– francs, po vegnir deducì mo quest import parzial.

La deducziun per conjugals cun in'actividad da gudogn dubla vegn concedida er en cas d'ina **collavuraziun considerabla** d'in conjugal u partenari en il manaschi, en la fatschenta u en l'industria da l'auter conjugal u partenari. A mintga conjugal u partenari vegn attribuida la mesadad da l'entrada da gudogn comunabla. Ina repartiziun divergenta sto vegnir cumprovada dals conjugals u partenaris. La collavuraziun è considerabla, sch'ella vegn prestada regularmain ed en ina dimensiun considerabla e sch'i stuess vegnir pajà ina paja persunter ad ina terza persona, ina paja che correspundess almain a l'import da la deducziun.

Exempels per la deducziun per conjugals cun in'actividad da gudogn dubla tar la confederaziun:

Entradas or d'actividad da gudogn independenta, collavuraziun da conjugals / partenaris en l'agen manaschi cun attest da paja	Exempel A	Exempel B	Exempel C	Exempel D
	fr.	fr.	fr.	fr.
Entrada or d'actividad da gudogn independenta	197'832	197'832	197'832	16'000
./. contribuziuns pitga 3a	- 33'408	- 33'408	- 33'408	- 3'200
Total da las entradas or d'actividad da gudogn independenta	164'424	164'424	164'424	12'800
Paja netta conjugal resp. partenari tenor attest da paja	33'466	18'000	8'000	34'566
./. expensas professiunalas pauschalas, (3%, min. 2'000.–fr., max. 4'000.–fr.)	- 2'000	- 2'000	- 2'000	- 2'000
./. contribuziuns pitga 3a	- 6'682	¹⁾ - 3'600	- 1'600	- 6'682
Total da las entradas dal conjugal resp. dal partenari or dal manaschi	24'784	12'400	4'400	25'884
Import decisiv per calcular la deducziun	24'784	12'400	4'400	³⁾ 12'800
Deducziun per conjugals cun in'actividad da gudogn dubla (50%, min. 8'100.– francs, max. 13'400.– francs)	12'392	8'100	²⁾ 4'400	8'100

¹⁾ Paja brutta sut l'obligatori tenor LPP da 20'880.– francs. Pia nagina deducziun da la 2. pitga. La deducziun da la 3. pitga a 20% da l'entrada da gudogn.

²⁾ Sche l'entrada da gudogn pli bassa che vegn calculada importa main che 8'100.– francs, po vegnir deduci mo quest import parzial.

³⁾ Decisiva è l'entrada pli bassa da las entradas dals dus conjugals u partenaris, en quest cas entradas da persunas cun actividad da gudogn independenta.

Entradas or d'actividad da gudogn independenta, collavuraziun da conjugals / partenaris en l'agen manaschi senza attest da paja	Exempel E	Exempel F	Exempel G	Exempel H
	fr.	fr.	fr.	fr.
Entrada or d'actividad da gudogn independenta	197'832	50'000	12'000	16'000
Entradas or d'in gudogn accessoric d'ina actividad da gudogn dependenta				20'000
./. expensas professiunalas pauschalas				- 2'400
./. contribuziuns pitga 3a	- 33'408	- 10'000		- 6'400
Total da las entradas (senza gudogn accessoric dal conjugal resp. dal partenari)	164'424	40'000	12'000	27'200
Las entradas che vegnan attribuidas al conjugal resp. al partenari e che derivan da l'agen manaschi (50%)	82'212	20'000	6'000	²⁾ 8'000
Entrada or d'in gudogn accessoric dal conjugal resp. dal partenari				4'000
./. expensas professiunalas pauschalas				³⁾ - 800
./. contribuziuns pitga 3a				- 2'400
Total da las entradas dal conjugal resp. dal partenari	82'212	20'000	6'000	8'800
Import decisiv per calcular la deducziun	82'212	20'000	6'000	8'800
Deducziun per conjugals cun in'actividad da gudogn dubla (50%, mind. 8'100.– francs, max. 13'400.– francs)	13'400	10'000	¹⁾ 6'000	⁴⁾ 8'100

¹⁾ Sche l'entrada da gudogn pli bassa che vegn calculada importa main che 8'100.– francs, po vegnir deduci mo quest import parzial.

²⁾ ½ da las entradas totalas or da l'actividad da gudogn independenta.

³⁾ Deducziun da 20%, min. 800.– francs.

⁴⁾ 50% 4'400.– francs, dentant min. 8'100.– francs.

2. Taglia sin las entradas

2.1 En general

Las entradas or d'ina actividad da gudogn independenta che vegnan sutmessas a la taglia, vegnan validadas da princip tenor las entradas en la perioda fiscal. Sche la bilantscha na vegn dentant betg fatga per la fin da l'onn, mabain en il decurs da la perioda fiscal, vegni sa basà sin l'onn da gestiun ch'è vegni concludì en la perioda fiscal. Ulteruras infurmaziuns davart particularitads da la validaziun temporal en cas d'actividad da gudogn independenta sa chattan sut www.stv.gr.ch, "Praxis", "Einkommens- und Vermögenssteuer", LT 66.

2.2 Entradas or d'ina actividad da gudogn independenta

Las entradas tenor il quint da gudogn e perdita resp. dal **formular personas cun actividad da gudogn independenta (formulars 8a fin 8e)** u dal formular **agricultura e selvicultura sco er viticultura (formulars 9a fin 9c)** ston vegnir declaradas sin il **formular principal (pagina 2, cifras 2.1 fin 2.4)**.

Ils gudogns da liquidaziun cur che l'actividad da gudogn independenta vegn bandunada sunter il 55avel onn da vegliadetgna cumplen u pervia d'invaliditad ston vegnir suttemess separadamain a la taglia tenor ils art. 40b LT e 37b LTFD resp. ston vegnir zavrads dal gudogn independent ordinari e ston vegnir declarads separat sin il formular 10a. Per rinviaments pli precis cfr. **cifra 2.8**.

2.3 Custs per realisar il gudogn

Da las entradas or d'ina actividad da gudogn independenta pon vegnir deducids ils custs ch'èn necessaris per realisar il gudogn. Custs per realisar il gudogn che na pon betg vegnir deducids èn ils tschains da l'agen chapital, ils custs per comprar u per megliar objects privats da facultad, l'amortisaziun da debits, las taglias sin las entradas e sin la facultad, expensas privatas (p.ex. custs privats da tegnairchasa da la u dal pajataglia e da sias confamigliaras e da ses confamigliars) sco er las parts da las expensas da fatschenta che pertutgan intents privats (p.ex. ils custs da l'auto, ils salaris dal personal, il stgaudament, il nettegiament, il telefon e.u.v.).

2.4 Contribuziuns personalas a la AVS

Las contribuziuns personalas a la AVS cudeschadas na ston **da nov** betg pli vegnir inscrites en la declaraziun da taglia, pervia da quai n'ha il formular er nagina colonna correspundenta pli. Sin dumonda da la cassa da cumpensaziun ston questas indicaziuns vegnir cumpradas posteriuramain en il cas singul.

Las entradas nettas or da l'actividad da gudogn independenta ch'èn vegnidadas eruidas per imponer la taglia federala directa vegnan annunziadas a las cassas da cumpensaziun per fixar las contribuziuns a las assicuranzas socialas.

2.5 Premias d'assicuranza

Las premias per las assicuranzas – cassa da malsauns, tgira da malsauns ed incapacitad da gudagnar – èn adina expensas privatas. Las premias per las assicuranzas da vita (ristga da mort e part da respargn) valan medemamain sco expensas privatas (exceziun: part da las premias per ristga da mort en quella dimensiun che l'assicuranza serve a garantir credits da fatschenta – las prestaziuns d'assicuranza respectivas valan qua alura sco rendita da fatschenta).

Las premias da l'assicuranza da manaschi, da l'assicuranza cunter accidents ordaifer la professiun, da l'assicuranza da malsauns e da l'assicuranza da diaria per accidents pon vegnir fatgas valair adina sco custs da fatschenta tar las personas cun actividad da gudogn independenta e tar lur confamigliaras e confamigliars che collavuran en il manaschi, sche quests ultims survegnan ina paja facturada cun la AVS u sch'els (er suttemess a la AVS) èn participads al gudogn (divisiun da las entradas).

Las premias d'assicuranza privatas ston vegnir declaradas sin il formular "premier d'assicuranza" (formular 5). Las premias d'assicuranza che valan sco custs da fatschenta ston vegnir fatgas valair en la contabilitad u, sche l'obligaziun da manar ina contabilitad manca, sin il formular respectiv per personas cun actividad da gudogn independenta (formulars 8b fin 8e) u per agricultura e per selvicultura sco er per viticultura (formulars 9a fin 9c).

2.6 Entradas or da societads da personas

Las entradas or da societads collectivas e commanditaras sco er or da societads simplas (p.ex. societads da construcziun) ston vegnir declaradas sin il **questionari per societads da personas (formular 11e)**.

Las contribuziuns personalas per la AVS/AI/CG da las personas participadas a societads collectivas e commanditaras ston vegnir engrevgiadas a la societad, quellas da las personas participadas a societads simplas (p.ex. societads da construcziun) en la declaraziun da taglia personala da l'associà respectiv.

Las personas associadas u participadas ston declarar lur parts vi da las entradas or da la societad en la **declaraziun da taglia personala** sin il **formular principal (pagina 2, cifra 2.2 u cifra 2.3)**.

2.7 Entradas or dal gudogn accessoric independent

L'entrada or dal gudogn accessoric independent sto vegnir declarada sin il **formular principal (pagina 2, cifra 2.4)**. Sch'i na vegn betg manada ina contabilitad, ston las registraziuns davart las activas e las passivas, davart las entradas e las expensas (custs da rauba ed expensas da manaschi) sco er davart las prelevaziuns privatas ed ils apports privats vegnir agiuntads a la declaraziun da taglia e cumprovads cun mussaments, sche quai vegn pretendi.

2.8 Entradas or da gudogns da liquidaziun tenor l'art. 40b LT e l'art. 37b LTFD

- **En general / basa legala**

Sche l'actividad da gudogn independenta vegn bandunada definitivamain suenter il 55. onn cumpleni u sch'ins è **incapabel da cuntinuar cun ella pervia d'invaliditad**, vegnan suttamessas a la taglia tenor l'art. 40b LT e l'art. 37b LTFD – en moda **privilegiada** – las reservas zuppadas ch'èn vegnidas realisadas durant ils ultims 2 onns ensemen, dentant **separadamain** da las ulteriuras entradas.

Sch'ina persuna cun actividad da gudogn independenta mora, pon la conjugala surviventa u il conjugal survivent, las ulteriuras ertavlas ed ils ulteriurs ertavels sco er las legatarias ed ils legataris proponer tenor l'art. 40b alinea 2 LT resp. art. 37b alinea 2 LTFD – empè dal testader – da suttametter ils gudogns da liquidaziun ad ina imposiziun privilegiada. La premissa è ch'els na cuntinueschan betg cun l'interpresa surpigliada e ch'il testader adempliva las premissas per ina imposiziun privilegiada dals gudogns da liquidaziun il mument da sia mort.

Da princip poi vegnir renvià a la circulara nr. 28 da l'administraziun federala da taglia concernent l'imposiziun dals gudogns da liquidaziun en cas che l'actividad da gudogn independenta vegn bandunada definitivamain.

Per declarer il gudogn da liquidaziun e per far valair las deducziuns respectivas admissiblas sto vegnir duvrà il **formular 10a**.

- **L'actividad da gudogn independenta vegn bandunada definitivamain**

L'abandun definitiv da l'actividad da gudogn independenta suenter il 55avel onn da vegliadetgna cumpleni sto esser collià cun ina cessiun **totala** da l'actividad da gudogn independenta u cun ina midada ad ina actividad da gudogn dependenta. Quai ha per consequenza che las parts da facultad che servan a l'actividad da gudogn independenta vegnan alienadas, liquidadas u transferidas en la facultad privata.

- **Invaliditad**

Ina invaliditad è avant maun, sch'i vegnan pajadas prestaziuns tenor la lescha federala davart l'assicuranza d'invaliditad (LAI) pervia d'ina incapacitad da gudagnar totala u parziala ch'è probablmain restanta u che dura per in temp pli lung. La noziun "prestaziuns" na cumpiglia betg mo rentas, mabain er autras prestaziuns da la AI sco per exempel talas per ina rescolaziun necessaria. Sch'ina invaliditad vegn fatga valair sco motiv per l'abandun da l'actividad da gudogn independenta, sto quella esser la causa per l'abandun definitiv da l'actividad independenta.

- **Mort da la persuna cun actividad da gudogn independenta**

Ina imposiziun da taglia tenor l'art. 40b LT resp. art. 37b LTFD a la conjugala surviventa u al conjugal survivent, a las ertavlas ed als ertavels ubain a las legatarias ed als legataris è mo pussaivla, sch'il testader aveva adempli las premissas per quest intent il mument da sia mort. Sch'ina persuna cun actividad da gudogn independenta mora avant che avoir cumpleni il 55avel onn da vegliadetgna, n'ha ella betg adempli las premissas che concernan la vegliadetgna il mument da sia mort. La cessiun da l'actividad da gudogn independenta pervia d'invaliditad n'è medemamain betg dada. En in tal cas na pon las ertavlas ed ils ertavels sco er las legatarias ed ils legataris betg far valair ina taxaziun privilegiada dals gudogns da liquidaziun.

Las ertavlas ed ils ertavels sco er las legatarias ed ils legataris na dastgan betg exequir in'actividad da fatschenta "activa". Mo il fatg d'ademplier obligaziuns che existan il mument da la successiun d'ierta (p.ex. terminar lavurs cumenzadas) na vala betg sco cuntinuaziun da l'actividad independenta. Sche las ertavlas ed ils ertavels na cuntinueschan betg l'actividad e sch'ellas ed els na termineschan betg la liquidaziun, ha lieu a la fin dal 5avel onn chalendar suenter la mort dal testader in transferiment prescrit legalmain da las valurs da facultad en la facultad privata (art. 40b al. 2 LT resp. art. 37b al. 2 LTFD).

Sche mo ina part da las ertavlas e dals ertavels ubain da las legatarias e dals legataris cuntinuescha cun l'actividad da gudogn independenta u surpiglia las parts d'ina societad da personas, pon las ulteriuras ertavlas ed ils ulteriurs ertavels che na cuntinueschan betg cun questa actividad far valair l'imposiziun da taglia tenor l'art. 40b LT resp. 37b LTFD sin lur part. Ellas ed els ston far valair quest dretg directamain suenter la successiun d'ierta.

- **Onn da liquidaziun**

L'onni da liquidaziun è l'onni da gestiun, en il qual vegn fatga l'ultima acziun da liquidaziun. Per regla è quai quel onni, en il qual è vegnida introducida l'ultima acziun d'incassament. En il cas singul pon er autras circumstanzas simbolisar la fin da la liquidaziun, per exempel cur che las activitads da cumpra e da vendita vegnan messas ad acta e/u cur ch'ils contracts da lavur cun las emploiadas e cun ils emploiads vegnan schliads.

- **Fixaziun dal gudogn da liquidaziun**

Il gudogn da liquidaziun vegn fixà tenor la summa da las reservas zuppadas ch'èn vegnidas realisadas ils ultims 2 onns da gestiun, main ils custs appartegnents. Tar il gudogn da liquidaziun tutgan per exempel gudogns da chapital or da l'alienaziun da singulas valurs da facultad, gudogns or dal transferiment da valurs da facultad en la facultad privata, amortisaziuns sin bains immobigliars ch'èn puspè vegnidas appurtadas, gudogns tras la schliaziun da reservas zuppadas sin retenziuns, sin rectificaziuns da la valur e.u.v. sco er indemnisaziuns che stattan en connex cun l'activitad da gudogn independenta e che pertutgan l'abandun d'ina activitad ubain il betg exequir in'activitad ubain il betg far valair in dretg.

Ils custs che ston vegnir attribuids al gudogn da liquidaziun èn per exempel ils custs da notariat ed ils custs dal biro fiduziari che stattan en connex cun la liquidaziun, las provisiuns d'intermediaziun, ils inserats, ils custs per l'annullaziun en il register da commerzi sco er las contribuziuns a la AVS che pertutgan il gudogn da liquidaziun. Ils surplus da perditas dal resultat ordinari da la fatschenta dals onns da liquidaziun ston vegnir resguardads cun fixar il gudogn da liquidaziun. **Las deducziuns che vegnan fatgas valair ston vegnir cumprovadas detagliadamain, agiuntond ils extracts correspondents dals contos resp. ils mussaments e/u ils rendaquints.** Las perditas dals 7 onns da gestiun precedents a la perioda fiscala, che n'èn anc betg vegnidas messas a quint, ston vegnir messas a quint en emprima lingia cun il resultat da l'activitad commerciala ordinaria. Ina perdita excedenta restanta vegn messa a quint cun il gudogn da liquidaziun. In'ulteriura perdita restanta vegn messa a quint cun las ulteriuras entradas da la perioda fiscala da l'onn da liquidaziun.

- **Contribuziuns da cumpra effectivas en la prevenziun professiunala**

Tenor l'art. 36 lit. e LT resp. l'art. 33 alineia 1 lit. d LTFD pon las contribuziuns da cumpra en la prevenziun professiunala vegnir deducidas. Sch'ina tala cumpra vegn fatga l'onn da liquidaziun e/u l'onn precedent, vegn l'import ch'è vegnì pajà deducì cun fixar las entradas ordinarias suttamessas a la taglia da la perioda fiscala. Sch'i na po betg vegnir mess a quint l'entir import da cumpra, sto in eventual import excedent vegnir mess a quint tar il gudogn da liquidaziun.

- **Cumpra fictiva en la prevenziun professiunala**

En general

En cas da liquidaziuns pon personas cun activitad da gudogn independenta far ina dumonda da resguardar resp. da suttametter a la taglia ina cumpra **fictiva** independentamain dal fatg, sch'ellas han fatg part d'ina instituziun da prevenziun. La cumpra fictiva po vegnir fatga valair er, sche la persuna cun activitad da gudogn independenta è affiliada ad ina instituziun da la prevenziun professiunala, ma desista dal tuttafatg u per part d'ina cumpra efectiva d'onns da contribuziun. Las cumpras (parzias) ch'èn efectivamain vegnidas fatgas vegnan deducidas da l'import da cumpra fictiv ch'è vegnì calculà. In'effectiva largia da cuvrida pli auta dal plan concret da prevenziun na vegn betg considerata per calcular la cumpra fictiva.

L'import da la cumpra fictiva vegn suttamess a la taglia sco part dal gudogn da liquidaziun, e quai per la tariffa per prestaziuns da chapital or da la prevenziun tenor ils art. 40a LT resp. 214 LTFD. Qua na datti nagina adiziun cun las prestaziuns da chapital or da la prevenziun che resultan en la medema perioda.

Ina cumpra fictiva po mo vegnir fatga valair, sche l'abandun definitiv da l'activitad da gudogn independenta è capità avant che cumplenir il 70avel onn da vegliadetgna.

Cun la mort da la persuna (cun activitad da gudogn independenta) è resultà il cas da prevenziun, uschia ch'i n'è betg pli pussaivel da sa cumprar en l'instituziun da prevenziun. Pia na po il conjugal survivent, ils ertavels sco er ils legataris betg far valair cumpras fictivas.

Entrada decisiva

L'entrada ch'è decisiva per calcular la cumpra fictiva è la media da las entradas – suttamessas a la AVS tar la confederaziun – or da l'activitad da gudogn independenta dals ultims **5 onns da gestiun** avant l'onn da liquidaziun. Las reservas zuppadas ch'èn vegnidas realisadas l'onn avant l'onn da liquidaziun ston vegnir deducidas.

Sche l'activitad da gudogn independenta ha durà evidentamain main che 5 onns fin l'onn da liquidaziun, vegn calculada l'entrada decisiva sa basond sin il dumber efectiv dals onns da l'activitad da gudogn independenta.

Onns da contribuziun che pon vegnir quintads

Ils onns da contribuziun che pon vegnir quintads per la cumpra fictiva vegnan calculads tenor il dumber d'onns a partir dal 25avel onn da vegliadetgna cumplenì fin a la vegliadetgna da l'onn da liquidaziun, **maximalmain dentant fin l'onn chalendar, en il qual la vegliadetgna ordinaria da renta da la AVS è vegnida cuntanschida** (um 65; dunna 64).

Independentamain dal fatg, sche la persuna cun activitad da gudogn independenta ha ademplì nuninterruttamain in'activitad da gudogn, vegnan adina resguardads cumplainamain ils onns a partir dal 25avel onn da vegliadetgna fin e cun l'onn da liquidaziun (dentant maximalmain fin l'onn chalendar, en il qual la vegliadetgna ordinaria da renta da la AVS è vegnida cuntanschida). L'onn da vegliadetgna cumenzà vegn quintà vitiers.

Calculaziun da la cumpra fictiva

Per calcular la cumpra fictiva ch'è maximalmain pussaivla vegn fatga ina bunificaziun da vegliadetgna sin l'entrada decisiva da 15% per onn da contribuziun che po vegnir quintà. Da l'import ch'è vegnì calculà en questa moda vegnan deducids ils dabuns da vegliadetgna e da libra circulaziun sco er las retratgas anticipadas da la 2. pitga (cassa da pensiun) e da la pitga 3a.

Sch'ils dabuns existents da la pitga 3a da la persuna cun actividad da gudogn independenta surpassan il dabun il pli grond pussaivel tenor sia vegliadetgna or da la pitga 3a "pitschna", vegn la differenza medemamain resguardada sco ina minimalisaziun da la cumpra fictiva. Per quest intent è decisiva la "Tabella per calcular il dabun da la pitga 3a il pli grond pussaivel tenor annada" che l'uffizi federal da las assicuranzas socialas (UFAS) edescha mintga onn. La tabella po vegnir consultada sin la pagina d'internet dal UFAS sut www.bsv.admin.ch.

Conjugals survivents, ertavels sco er legataris na pon betg far valair ina cumpra fictiva.

- **Suspensiun da l'imposiziun da taglia en cas d'affittaziuns u en cas dal transferiment d'ina immobiglia en la facultad privata**

Sche, il mument da l'affittaziun, la u il pajataglia na fa betg la dumonda da transferir l'immobiglia en la proprietad privata (cfr. art. 18b al. 2 LT resp. art. 18a al. 2 LTFD), resta il manaschi en la facultad da fatschenta. En cas d'in transferiment posteriur en la facultad privata po vegnir fatga valair l'imposiziun da taglia tenor l'art. 40b LT resp. l'art. 37 LTFD, sche las premissas per sia applicaziun èn ademplidas il mument dal transferiment.

En cas da l'affittaziun da manaschis agriculs sa drizza il giudicament fiscal tenor la circulara nr. 31 "Manaschis purils – suspensiun en cas d'affittaziun" da l'administraziun federala da taglia dals 22 da december 2010.

Cun transferir sin dumonda ina immobiglia da la facultad da fatschenta en la facultad privata (art. 18b al. 1 LT resp. art. 18a al. 1 LTFD) vegn suttamessa a la taglia mo la differenza tranter ils custs d'investiziun e la valor da la taglia sin las entradas (amortisaziuns puspè appurtadas). L'imposiziun dal gudogn sin l'augment da valor vegn suspendida fin a l'alienaziun da l'immobiglia. Il gudogn sin l'augment da valor è suttamess a la taxaziun ordinaria (pir) l'onn d'alienaziun sco entrada or d'actividad da gudogn independenta (ensemèn cun las ulteriuras entradas), e quai tant per la taglia chantunala sco er per la taglia federala directa. Tenor l'art. 19 al. 3 LT resp. l'art. 18 al. 4 LTFD na sut-tastat il gudogn sin l'augment da valor da bains immobigliars agriculs e forestals betg a la taglia sin las entradas, mabain a la taglia sin il gudogn tras la vendita da bains immobigliars.

Sche la persuna ch'è obligada da pagar taglia pretenda – cun bandunar definitivamain l'actividad da gudogn independenta – er ina suspensiun d'imposiziun tenor l'art. 18b al. 1 LT resp. l'art. 18a al. 1 LTFD e sche l'immobiglia respectiva vegn alienada pir suenter la fasa da liquidaziun, vegn l'imposiziun privilegiada fatga tenor l'art. 40b LT resp. l'art. 37b LTFD mo sin las amortisaziuns puspè appurtadas da questa immobiglia. Ma sch'i vegn fatg il transferiment d'ina immobiglia sco er sia alienaziun entaifer la "perioda da liquidaziun" (onn da liquidaziun ed onn precedent), vegnan questas duas chaussas resguardads sco acts da liquidaziun. En quest cas furman las reservas zuppadas (amortisaziuns puspè appurtadas e gudogn sin l'augment da valor) ina part dal gudogn da liquidaziun, per il qual vegnan applitgads l'art. 40b LT resp. l'art. 37b LTFD.

3. Taglia sin la facultad

3.1 En general

La facultad ch'è suttamessa a la taglia vegn fixada tenor il stadi a la **fin da la perioda fiscal**. Per pajataglias cun in'actividad da gudogn independenta ston ins sa basar per la facultad da fatschenta sin il stadi a la fin da l'onn da gestiun concludì en la perioda fiscal. En cas da pliras bilantschas en la medema perioda fiscal è l'ultima decisiva.

Sco facultad da fatschenta valan tut las valurs da facultad che servan dal tutfatg u per gronda part a l'actividad da gudogn independenta.

L'attribuziun da las immobiglias a la facultad da fatschenta u a la facultad privata vegn fatga sin fundament da la **metoda da preponderanza**, q.v.d. sin fundament da l'utilisaziun predominanta. Quai signifitgescha ch'ina immobiglia che vegn utilisada **a passa 50% per intents da fatschenta**, represchenta facultad da fatschenta. Sche l'immobiglia vegn utilisada a 50% per intents privats ed **a 50% per intents da fatschenta**, sto ella vegnir attribuida a la **facultad privata**, perquai che l'utilisaziun per intents da fatschenta n'è betg predominanta. I n'è betg admiss da far amortisaziuns sin immobiglias da la facultad privata. La metoda da preponderanza vala er en connex cun autras activas che vegnan utilisadas tant per intents da fatschenta sco er per intents privats.

3.2 **Valur fiscala da las immobiglias da fatschenta**

En connex cun las immobiglias da fatschenta vegn calculada la valur fiscala sin fundament da l'ultima stimaziun uffiziala.

- Per **immobiglias per gronda part industrialas** vala la media da la valur da rendita e da la valur commerziala sco valur fiscala [(valur commerziala + valur da rendita) : 2].
- Per **immobiglias d'abitar e da fatschenta** vala la media da la valur commerziala plus il dubel da la valur da rendita sco valur fiscala [(valur commerziala + 2 x valur da rendita) : 3].
- Per **hotels** vegn fatga ina calculaziun separada. Ella vegn fatga d'uffizi tras l'autorità da taxaziun.
- Per **immobiglias che vegnan utilisadas per intents agriculs e forestals** (incl. abitaziun da la manadra u dal manader dal manaschi, sch'ella è suttamessa a l'ordinaziun davart il tschains agricul) vala la **valur da rendita** sco valur fiscal, sche'ils fons crodan sut il dretg funsil pural.

3.3 **Vaglias da la facultad da fatschenta**

Questas vaglias ston vegnir inditgadas en il **register da las vaglias e dals credits (formular 2)** en la colonna correspondent cun "01". Decisiva è la valur da facultad da l'onn da gestiun ch'è vegnì serrà entaifer la perioda fiscal.

3.4 **Valitaziun dal muvel e da las provisiuns**

La valitaziun vegn fatga per regla tenor las directivas da la conferenza da coordinaziun (ART). Las valurs las pli frequentas vegnan publicadas sin il feigl d'infurmaziun davart la valitaziun dal muvel e da las provisiuns. Il feigl d'infurmaziun pon vegnir retratg gratuitamain tar l'autorità da taxaziun u chargià giu da la pagina d'internet da l'administraziun chantunala da taglia www.stv.gr.ch, "Dokumentation", "Wegleitungen und Merkblätter".

3.5 **Autras activas da fatschenta**

Las valurs cudeschadas tenor la bilantscha valan sco valurs fiscalas.

3.6 **Participaziun a societads simplas, collectivas e commanditaras**

La valur fiscal ston vegnir transferida dal **questiunari per societads da persunas (formular 11e)**. Las persunas asociadas u participadas ston declerar lur parts da la facultad da la societad en la **decleraziun da taglia persunala** sin il **formular principal (pagina 4, cifra 30.3 resp. 30.4)**.

3.7 **Debits da fatschenta**

Las passivas da fatschenta ston vegnir inscristas sin il **formular register dals debits (formular 4)** tenor la bilantscha e decleradas sin il **formular principal (pagina 4, cifra 34.1)**.

4. **Obligaziuns da procedura**

4.1 **Obligaziun da manar ina contabilitad**

Per fixar l'obligaziun da manar ina contabilitad en il dretg fiscal sa basan ins sin las prescripziuns dal dretg commercial. En il senn dal DO 957 ss. è obligà da manar ina contabilitad, tgi che sto laschar inscriber sia firma en il register da commerzi. Decisiva è pia l'obligaziun d'inscripziun, betg l'inscripziun sco tala. Obligà da laschar inscriber è tgi che maina in manaschi da commerzi u da fabricaziun ubain in auter manaschi che vegn manà en moda commerziala. Ultra da l'industria commerziala e da fabricaziun fan part dals manaschis che vegnan manads en moda commerziala er quels manaschis che cuntanschan ina svieuta che surpassa l'import da 10'000.– francs per onn.

Renconuscher la contabilitad sco basa da taxaziun adattada pretenda ch'ella vegnia manada legalmain. La contabilitad legala corresponda tant a las prescripziuns dal dretg commercial sco er a las prescripziuns fiscalas.

En cas da manaschis cun bler daner blut èsi necessari da manar in cudesch da cassa e da saldar quel regularmain. La fin da l'onn da gestiun sto er vegnir fatg in inventari, cfr. la cifra 4.2. qua sutvart.

4.2 **Obligaziun da far annotaziuns**

Pajataglias che n'èn betg obligads – tenor il dretg d'obligaziuns – da manar cudeschs da fatschenta, ston agiuntar a la decleraziun da taglia almain glistas davart las activas e las passivas, davart las entradas e las expensas (custs da rauba e da manaschi) sco er davart las prelevaziuns privatas ed ils apports privats. Ultra da quai ston vegnir ademplitas las suandantas pretensiuns minimalas:

- Las **entradas** e las **expensas** ston vegnir nudadas cumpletmain, cuntinuadamain (di per di) ed en moda confurma a la vardad sco er – per la controlla – saldadas regularmain, almain dentant ina giada per mais (en il cudesch da cassa ina giada per emna). Las annotaziuns davart las expensas ston cuntegnair – ultra da la data e dal retschavider – er indicaziuns davart la natira da mintga expensa (gener da custs).
- Per la **fin da l'onn** (onn chalendar u onn da fatschenta) ston vegnir fatgas glistas cumpletas davart las **provisiuns da rauba** e davart las **installaziuns da fatschenta** (inventaris), davart ils **dabuns da la clientella** (debiturs) sco er davart **ulteriurs dabuns** (banca, conto postal e.u.v.) e davart tut ils **debits**.

4.3 **Eruida da las entradas agriculas da manaschis pitschens cun registraziun simplifitgada (formular 9b)**

Per manaschis agriculs pitschens fin ad ina grondezza da 20 envernantas (senza manaschis speziels), en ils quals vegnan manads mo ils contos respectivs da la rendita e dals custs, vala in'obligaziun facilitada da far registraziuns.

Il formular 9b ch'è necessari per quest intent po vegnir retratg tar l'uffizi communal da taglia.

I ston vegnir ademplitas las suandantas **pretensiuns minimalas**:

- Las indicaziuns che vegnan pretendidas en il formular 9b davart **las entradas e davart las expensas dal manaschi** ston esser cumpletas ed ils mussaments correspondent ordinads.
- Per la **fin da l'onn** ston vegnir fatgs inventaris **detagliads** e quels ston vegnir agiuntads a la decleraziun da taglia en furma d'ina glista davart las activas e las passivas.

Sch'ils documents inoltrads n'adempleschan betg questas pretensiuns minimalas, èn dadas las premissas per ina taxaziun d'uffizi.

4.4 **Obligaziun da tegnair en salv**

Ils documents che stattan en connex cun l'actividad da gudogn independenta ed ils ulteriurs mussaments, sco ils contracts, las correspundenzas impurtantas, ils quints da cumpras, ils dubels dals quints emess, ils mussaments dal conto postal, las quittanzas da tut gener, ils cudeschs da cassa ed ils coupons e.u.v. ston vegnir tegnids en salv per **10 onns**.

4.5 **Obligaziun da dar infurmaziuns**

• **Da las pajataglias e dals pajataglias**

L'autorità da taxaziun po pretender da las pajataglias e dals pajataglias il model dals cudeschs, dals documents e dals ulteriurs mussaments ch'els possedan sco er ch'els inolteschian mussaments e glistas ch'els ston sa procurar u far e che pon esser impurtants per la taxaziun. Las pajataglias ed ils pajataglias ston en spezial numnar a l'autorità da taxaziun – sche quella pretenda – ils nums da las personas, cun las qualas els han concludì acts giuridics u a las qualas els han furni prestaziuns en valor monetara; els ston infurmar davart lur relaziuns contractualas cun questas personas e davart las prestaziuns e las pretensiuns vicendaivlas.

• **Da terzas personas**

Las personas che stattan u ch'èn stadas en ina relaziun contractuala cun la pajataglia u cun il pajataglia, ston emitter – sin pretensiun da la pajataglia u dal pajataglia – in mussament davart la relaziun contractuala communal e davart las pretensiuns e prestaziuns vicendaivlas. Sche la u il pajataglia tralasca – malgrà in'admoniziun – d'appurtar in tal mussament, è l'autorità da taxaziun autorisada da dumandar il mussament a terzas personas.

4.6 Secret professiunal

Il secret professiunal protegì da la lescha na vala betg en atgna chaussa. La u il pajataglia na po pia betg refuser – renviond a sia obligaziun da discreziun envers terzas persunas – da preschentar sia contabilitad (che po vegnir endrizzada uschia, ch'ella garantescha la discreziun e po tuttina vegnir cumprovada) u da procurar per extracts dal conto postal u dal conto da banca e.u.v. Sch'ella u el desista – resguardond sia clientella – da preschentar mussaments, sto ella u el surpigiar las consequenzas per la stimaziun da las entradas che resulta da quai.

4.7 Consequenzas penalas en cas d'ina cuntravenziun

Las persunas cun actividad da gudogn independenta ch'èn obligadas da manar ina contabilitad, ma che n'inoltreschan betg ina bilantscha cun la decleraziun da taglia u che n'èn betg en il cas da preschentar – sin pretensiun da l'autorità da taxaziun – ina contabilitad manada regularmain, violeschan lur obligaziun envers la procedura fiscala. Il medem vala per las persunas cun actividad da gudogn independenta che n'èn betg obligadas da manar ina contabilitad, ma che tralasan d'aggiuntar las glistas menziunadas a lur decleraziun da taglia u da las inoltrar posteriuramain sin pretensiun da l'autorità da taglia. Sche las entradas effectivas or da l'actividad da gudogn independenta na pon betg vegnir eruidas, ston ellas vegnir stimadas tenor apprezzar conform a l'obligaziun suenter ch'ina procedura d'admoniziun n'ha betg gì success.

Dal rest po la violaziun da l'obligaziun envers la procedura fiscala vegnir chastiada sco cuntravenziun fiscala ed i po vegnir disponida ina multa da fin 1'000.– francs, en cas grevs u en cas da repetiziun da fin 10'000.– francs.

Ina decleraziun da taglia emplenida cumplettaimain e che cuntogna tut las aggiuntas permetta da far la taxaziun senza stuair dumandar scleriments stentus e senza stuair far cundiziuns.

Nus As engraziain per Vossa collavuraziun.

Administraziun da taglia dal Grischun